

DRE

Opvang voor be-
geefde peuters en
kleuters is geen
luxe maar nood-
zaak, weet Katja
Scheffer (43) uit
Emmen. „Ze zien
hier anderen die
zo denken als zij.”

MIRANDA TEN WOLDE

Ze hebben net een schat gezocht. Nu ruiken, voelen en bekijken de vier peuters wat de VOC-schepen vroeger allemaal op hun reizen mee naar huis namen. Kruidnagel, rijst. Dat het potje omvalt op de vloer, geeft niet. Dat de diamanten stickers niet alleen netjes op het schatkistje worden geplakt, maar ook op de jurk of de broek, is al helemaal niet erg.

„Op een gewone peuterspeelzaal zou het al snel zijn: 'nee, dat mag niet'. Maar laat ze maar ontdekken”, zegt Katja Scheffer-van Wijnen (43). Ze is leidster van de ukiQ-peuter- en kleutergroep in Emmen. Ze is ook bevoegd leerkracht, hoogbegaafdheidsspecialist en coach voor hoogsensitieve personen. En bovendien moeder van drie hoogbegaafde zonen van 10, 7 en 6 jaar, met wie ze in hun schooltijd al het nodige heeft meegemaakt. Daarom weet ze hoe belangrijk het is dat hoogbegaafdheid vroeg gesignaleerd wordt. Deze kinderen zijn als baby en peuter al heel alert, ze praten al snel in volzinnen en zijn vaak vlot met lopen. Of soms wachten ze juist langer met praten, lopen of fietsen. Ze observeren eerst en doen het dan ineens.

Vaak valt ouders, vooral als het om een eerste kind gaat, pas op de peuterspeelzaal of school op hoeveel sneller hun kind gaat dan de anderen. En dan begint de soms moeizame zoektocht naar passend onderwijs. Er zijn plusklassen, er zijn voltijdse hoogbegaafdenscholen (al zijn het er nog relatief weinig), maar zelfs die bieden niet altijd wat een kind nodig heeft.

Dat blijkt alleen al uit de cijfers rondom kinderen die op school zijn uitgevallen. Van alle thuiszitters is 20 tot 40 procent hoogbegaafd. Daarmee is de groep oververtegenwoordigd, want 2,5 procent van alle schoolkinderen in Nederland is hoogbegaafd (gemiddeld één kind per klas).

Al mag je het op de peuterspeelzaal en in de kleuterklas officieel niet zo noemen. Daar heet het ontwikkelingsvoorsprong. „Het idee is dat dat later weer bij kan trekken”, legt Scheffer uit. „Maar je wordt hoogbegaafd geboren. Als die voorsprong op school verdwijnt, is het eerder de vraag of zo'n kind zich niet al helemaal heeft aangepast aan de groep. Dat resulteert vaak in een laag zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen en eenzaamheid. Ze gaan onderpresteren, raken zichzelf kwijt en worden ongelukkig.”

Scheffer zag het bij haar eigen kinderen gebeuren. „Onze oudste zoon liep al vast op de peuterspeelzaal. We haalden er een orthopedagoog bij. Haar advies was: 'Haal hem eraf, want hij beschadigt hier alleen maar.'” Hoe vastlopen er

Katja Scheffer legt Boyan (2) uit waar piratenschepen op de wereldbol voeren. FOTO'S: BOUDEWIJN BENTING

‘Hoogbegaafdheid vroeg herkennen is zo belangrijk’

Als je kind van 6 zegt: ‘Mama, ik ga liever dood dan naar school’, dan breekt je hart

precies uitziet? „Dan krijgen kinderen echt niet wat ze nodig hebben, ze voelen zich zó onbegrepen. Dat kost ze ongelooflijk veel energie. Als een kind van 6 zegt: ‘Mama, ik ga liever dood dan dat ik naar school ga’, dan breekt je hart.”

Reden te meer om anderen in hetzelfde schuitje te helpen, vindt Scheffer. Ze volgde de opleiding tot specialist bij ukiQ, de enige organisatie in Nederland die dit aanbiedt voor peuter- en kleutergroepen met een ontwikkelingsvoorsprong. Sinds januari 2024 leidt ze donderdagmorgen een peutergroep en vrijdagmorgen een kleutergroep, aan huis in een grote speelkamer. Hoogbegaafdheid wordt vaak gedefinieerd aan de hand van het IQ (hoger dan 130 punten, waar het gemiddelde IQ 100 is). Het is iets waarmee kinderen worden geboren en het zit vaak in de familie. Het gaat ook gepaard met karakterkenmerken: perfectionisme, hoogsensitiviteit, een groot rechtvaardigheidsgevoel en een kritische instelling naar zichzelf en anderen.

Dat wordt niet altijd goed begrepen en daarom is het belangrijk dat ze met elkaar in een groep zitten, als peers. „Als ze samen zijn, durven ze meer. Ze zien dat de anderen ook zo denken

als zij. Ze hoeven zich hier niet aan te passen, ze zien dat het goed is zoals ze zijn”, stelt Scheffer. Bij ukiQ is daarnaast aandacht voor de manier van leren. „Deze kinderen kunnen zo vooruitdenken, dat ze ook gauw zien dat iets kan mislukken en er daarom niet aan beginnen. Daar moeten ze doorheen, ze moeten met elkaar een groei mindset ontwikkelen, fouten durven

maken. Als ze dan zien dat ze het dan toch geleerd hebben, dat is goud.”

En uitdaging is ontzettend belangrijk. „We doen in onze bewuste kleine groep veel ervaringsopdrachten, proefjes. Alles binnen een vast thema, zoals het oude Egypte of de ruimte. We hebben papyrus gemaakt en bouwen volgende week een raket. Ik laat ze

alles ontdekken, maar ook voorstellen. Wat gebeurt er als je Mentos in een fles cola doet? Zou het harder spuiten als je er meer in doet? Probeer het maar uit. Ik ga ze niet met een werkblad aan een tafeltje zetten.”

Ouders moeten er soms ver voor rijden, maar vinden het dat waard. „Onze zoon geniet van de ochtenden. Hij is na de ochtend zo enthousiast dat hij veel vertelt en veel minder zijn toevlucht zoekt in filmpjes”, zegt Lyset, moeder van een kind uit de kleutergroep. „Het is een cadeautje voor hem en daarvoor ook voor ons.”

Een andere moeder uit de kleutergroep die anoniem wil blijven, vult aan: „Het is een plek om te ontspannen en uitgedaagd te worden, om helemaal 'aan' te gaan. Onze zoon is alleen maar bezig met niet opvallen en laat daardoor weinig zien op de basisschool. Hij dreigt nu al een onderpresteerder te worden. Het is daarom erg belangrijk dat er meer gespecialiseerde leerkrachten komen zoals Katja. En dat die meer tijd en ruimte krijgen voor begeleiding. Een halve dag in de week is te weinig.”

Dat kan Susan uit Assen, moeder van Jackie (3), beamen. „Deze kinderen hebben zoveel begeleiding nodig die ze vaak onvoldoende krijgen.” Jackie's broer liep op twee scholen vast, raakte getraumatiseerd en zit nu bijna een jaar thuis. Daarom zocht Susan vanaf het begin een passende plek voor haar dochter. „Hier bij Katja wordt Jackie gelukkig gezien zoals ze is. Dit is echt een lichtpuntje in onze week.”

Week van de Hoogbegaafdheid

Van 8 tot en met 16 maart is het de tiende editie van de Week van de Hoogbegaafdheid. Overal in het land zijn activiteiten, gesprekken en lezingen. Ook wordt 16 maart in Ureterp het Festival Hoogbegaafd gehouden. Dit jaar is er in deze week speciale aandacht voor de jongste kinderen. ukiQ is de enige organisatie waar een opleiding voor specialisten voor ba-

by's, peuters en kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong wordt aangeboden. Peuter- en kleutergroepen voor begeefde kinderen zijn er nog maar weinig. In het Noorden is in Emmen en in Buitenpost een peutergroep. Kleutergroepen zijn er alleen in Emmen en Zoetermeer. Meer informatie op ukiq.nl en weekvandehoogbegaafdheid.nl.

Katja geeft uitleg over piratenschepen aan Boyan (2) en Jackie (3).